

Umučení smyrnského biskupa svatého Polykarpa

Vybral, přeložil, úvody a poznámkami opatřil **Josef Novák**
Další šíření textu je možné jen se souhlasem autora. Budete-li
text knihy nebo jeho části dál užívat v elektronické či jiné
formě, uveďte, prosím, citaci a odkaz na naši stranu
www.fatym.com.

On-line text vytvořen dle:

Novák, J: "Umučení smyrnského biskupa svatého Polykarpa"
in *Třetí patristická čítanka (Teol. studie)*, ed. Novák, J., Praha:
Česká katolická charita, 1985 (str. 15-26)

Úvod k umučení smyrnského biskupa sv. Polykarpa

Pod tímto názvem je uváděn okružní list křesťanů ve Smyrně o umučení jejich biskupa sv. Polykarpa. Podrobnou zprávu ve formě dopisu, která nám poodhaluje život a smýšlení prvotních křesťanů z jiné stránky, napsal krátce po Polykarpově smrti člen smyrnského křesťanské obce jakýsi Marcion. Při čtení této zprávy nelze se vyhnout dojmu, že pisatel byl očitým svědkem té strašné události. Prostým způsobem bez jakéhokoli nadsazování, jak tomu bývá u mnohých pozdějších legend, zcela realisticky popisuje událost při místní slavnosti ve Smyrně, konané na počest nejpravděpodobněji bohyně Kybelé. Tento literární dokument je nejstarším vylíčením mučednické smrti. Do té doby nenalzáme žádnou písemnou křesťanskou památku tohoto druhu a plným právem právě pro svou realitu bez příkras patří k nejskvělejším dílům křesťanského starověku, o jehož pravosti nebylo nikdy pochybováno. Eusebius uvedl toto Umučení téměř celé ve svých Církevních dějinách (H. E. IV, 15). Řecký text je zachován v kodexu oxfordském z 11. st., moskevském z 13. st., pařížském z 10. st., vídeňském z 11. či 12. st. a jerusalémském z 11. st. Celý spis byl poprvé vydán tiskem anglikánským arcibiskupem Usherem r. 1647. List končí kapitolou 22. prvním veršem. Další dva verše - moskevský kodex má závěr značně rozšířenější - jsou přídatky opisovačů. Jeden z nich, Pionius dal podnět k pozdějšímu ze 4. st. pocházejícímu Polykarpovu životopisu (*De vita Polycarpi*). Je to ovšem kompilace, čerpající z Ignatiových listů, z Eusebia a z apokryfu *Acta Pauli*, a pravděpodobně bylo podkladem pro

pozdější legendy.

Spis Umučení smyrnenského biskupa sv. Polykarpa je dokumentem pro úctu svatých v prvokřesťanské době. Již z letmé poznámky v 13. kap. "kteří se vždy snažili dotknout se aspoň jeho těla" vycit'ujeme, jaké požíval úcty za svého života křesťan, který se cele oddal Kristu. Požíval-li již za živa takové úcty, tím spíše, zemřel-li pro Krista, jemuž vydal svědectví svou krví jako mučedník. První starostí bylo důstojné pohřbení. I když to bylo spojeno třeba se sebevětšími obětmi, snažili se křesťané dostat mučedníkovy tělesné pozůstatky, jež jim byly vzácnější než drahokamy a dražší než zlato (kap. 18). Přání mít světce stále mezi sebou, být s ním ve stálém spojení ono obcování svatých, vedlo ke zvyku ve 4. st. již zcela obvyklému pohřbívát kolem mučedníkovy hrobu. Zde v této zprávě není tento zvyk ještě přímo doložen. Jestliže však na africké půdě vznikl kolem hrobu sv. Cypriana hřbitov záhy po světcově smrti, tedy již v pol. 3. st., domnívám se, že slova v kap. 17. "Mnozí po tom tak toužili, poněvadž chtěli být spojeni s jeho svatým tělem" nepřímou napovídají, že zvyk pohřbívát u hrobu světcova mohl zapouštět kořeny na maloasijské půdě již v době Polykarpově. Zajímavé je sdělení v 18. kapitole. Je to první zpráva z dochovaných dokumentů o tom, že křesťané slavili výročí mučedníkovy smrti. Křesťanský názor, že smrtí se život toliko mění, ale nezaniká, se zde jasně odráží. Smrt není koncem, nýbrž narozením pro nebe. Výročí bylo slaveno za velké účasti věřících a byl to jakýsi oficiální svátek místní křesťanské obce, jak možno vysoudit z Cyprianových listů. I když tuto zvyklost nacházíme i v jiných náboženstvích, již příslušníci rodiny vyjadřovali svůj rodinný vztah k zemřelému, u křesťanů nabyla mnohem hlubšího smyslu. Narozeniny pro nebe bylo v praxi uskutečněné obcování svatých, tj. představa, že nadpřirozené duchovní pouto spojuje všechny údy Božího království, živé i zemřelé, a že všichni tvoří dohromady ono tajemné Kristovo tělo, v němž jeden úd s druhým žije, trpí, raduje se, že si navzájem pomáhají. Toto výročí narozenin pro nebe bylo ovšem nejen oslavnou památkou mučedníkovy smrti, ale daleko více slavností prosebnou. Křesťané jsou přesvědčeni, že jeden z nich již dosáhl vítězné koruny, že je již v Božím království a jako přítel Pána může vyprositi milost i pomoc pro živé i mrtvé. Přání smyrnenské obce "Kéž bychom se s ním shledali v království Ježíše Krista" (kap. 22), jímž je list zakončen, to nepřímou říká, i když ještě ne tak jasně jako třeba nápisy v katakombách z 2. či 3. st. (ku př. Petře a Pavle, prostě za Viktora). Okolní svět se ovšem díval na úctu křesťanů, prokazovanou svým zemřelým velikánům očima svého vlastního nazírání. Pohané viděli v této úctě cosi podobného, co prokazovali svým bohům, respektive heroům, hrdinům. Židé zase viděli v tom modloslužbu, která je naprosto neslučitelná s vírou v jednoho Boha. Tyto názory musili křesťané nesčetněkrát zaslechnout. Proto jistě ne bezdůvodně vkládají Smyrnenští do

své zprávy slova " . . Kristu se klaníme, poněvadž je Syn Boží; mučedníky, kteří jsou žáky Pána a snaží se jej napodobit, milujeme pro jejich nezměrnou oddanost k jejich Králi a učitelí" (k. 17). Spis je tudíž nejen pramenem pro poznání úcty svatých, ale též dokladem naprosto přesného rozlišení mezi úctou vzdávanou Bohu a úctou vzdávanou svatým. Bohu jako Pánu všeho tvorstva patří nejvyšší pocta, klanění; svatým, kteří se stali velikými před Bohem pro svou bezměrnou oddanost Bohu, pouze uctívání.

I když spis je apotheosou mučednictví, přece jen je dokladem toho, že křesťané neschvalovali svévolné neodůvodněné mučednictví. "Bratří, nechválíme ty, kteří se sami dobrovolně obětují, poněvadž evangelium tak neučí" (kap. 4).

Umučení smyrnenského biskupa svatého Polykarpa

Boží církve ve Smyrně

Boží církvi ve Filomeliu¹ a všem církvím všude na světě svaté a katolické církve.

Nechť se vám dostane všem hojnost požehnání, pokoje a lásky Boha Otce i Pána našeho Ježíše Krista.

I.

1. Bratří, píšeme vám o mučednících i o blaženém Polykarpovi. Tento jako by za pronásledováním přitiskl poslední pečeť². Téměř vše se stalo, aby se naplnilo to, na co nám před tím Pán poukázal v evangeliu. 2. Čekal na zradu, jako na ni čekal Pán, kterého se máme snažit napodobit a nebýt jen diváky, kteří se dívají z povzdálí. Opravdová a upřímná láska chce zachránit netoliko sebe, nýbrž všechny bratry.

II.

1. Bůh chtěl všechna tato svatá a vznešená svědectví mučedníků. Jako věřící musíme moc nade vším přičítat Bohu. 2. Kdo by nežasl nad šlechetností mučedníků, nad jejich statečností a láskou ke svému Pánu? Biči byli tak rozšlehání, že bylo vidět nejen žíly a šlachy, ale vnitřnosti, že i diváci v pláči úpěnlivě prosili o slitování. A oni byli tak stateční, že nikdo z nich ani slůvkem nezabědoval. Dokazují nám tím, že v tu chvíli, kdy svým mučednictvím vydávali svědectví Kristu, nebyli již

přítomni ve svém těle, nebo lépe řečeno, že Pán v tu chvíli byl v nich a mluvil s nimi. 3. Myslíte na Kristovu lásku pohrdli pozemskými mukami, Jednou hodinou se vykoupili z věčného trestu: I oheň, který pálí lidi, je nepálil. Viděli, jak od nich prchá věčně neuhasitelný oheň a očima svého srdce viděli dobra, jež na ně čekají, o nichž ani ucho neslyšelo, jež ani oko nevidělo ani lidskou mysl nenapadlo³, slíbená těm, kteří vytrvali. To slíbil Pán těm, kteří nebyli již lidmi, ale anděly. 4. I ti, kteří byli vybráni pro zvěř, podstoupili krutá muka. Byli pokládáni na ostré střepeiny či jiným způsobem mučení. Tak je chtěl tyran ustavičným mučením, kdyby to bylo možné, přimět, aby zapřeli víru.

III.

1. Dábel vymýšlel proti nim všemožné nástrahy. Avšak díky Bohu, nic proti nim nezmohl. Velmi statečný Germanikus⁴ svou statečností posiloval slabší. I on statečně bojoval se zvěří. Prokonsul⁵ jej přemlouval, říkal, že je mu líto jeho mládí. On však, aby se zbavil těchto nespravedlivých a hříšných lidí, sám na sebe zavolal zvíře. Dav žasl nad statečností Boha milujících a Boha se bojujících křesťanů. "Pryč s bezbožníky"⁶, volal, "Vyhledejte Polykarpa".

IV.

1. Jeden Fryg jménem Quintus - přišel nedávno z Frygie-, když spatřil zvěř, dostal strach. Právě on sebe i ostatní pobízel, aby šli rádi. Prokonsul jej četnými sliby přemluvil, aby přísahal a obětoval bohům. Proto, bratří, nechválíme ty, kteří se sami dobrovolně obětují, poněvadž evangelium tak neučí⁷.

V.

. Velmi obdivuhodný Polykarp, když uslyšel, že jej chtějí zatknout, se nepolekal. Rozhodl se zůstat ve městě. Mnozí jej však přemluvili, aby odešel z města. Tam se skrýval s několika věrnými, a jak bylo jeho zvykem, ve dne v noci se neustále modlil za všechny i za církev ve světě. 2. Tři dny před svým zatčením měl při modlitbě vidění. Viděl, co se mu stane. Viděl, jak jeho oltář hoří. I obrátil se k těm, kteří s ním tam byli a řekl: "Budu za živa upálen".

VI.

1. Když jej zde hledali, odešel na jiný statek. Pátrací četa tu byla hned. Když však jej nenašli, chytili dvě děti. Jedno z nich po bití se přiznalo. Ukrýt Polykarpa bylo totiž nemožné, poněvadž zrádci vystupovali jako přátelé. Irenarha⁸) jménem Herodes se snažil co nejdříve jej přivést na stadion. Zde měl Polykarpa čekat úděl Kristova učedníka, zrádce však měl stihnout stejný trest jako Jidáše.

VII.

1. Tedy v pátek kolem oběda vyjeli pronásledovatelé na koních, ozbrojení jako by šli zatýkat zločince, za pomoci dítěte hledat Polykarpa. Ve večerní hodině jej našli v podkrovní místnosti. I odtud mohl Polykarp odejít jinam, ale nechtěl. "Staň se vůle Boží", pravil. 2. Když je uslyšel přicházet, vyšel jim naproti a hovořil s nimi takovým způsobem, že diváci, kteří tam přišli, se divili jeho věku i klidu i spěchu se zatýkáním takového starce. Poručil jim přichystat jídlo a pití, kolik budou chtít. Požádal je však, aby mu bez obav poskytli chvíli pomodlit se. Když svolili, postavil se a pln Boží milosti se modlil plně dvě hodiny. Ti, co jej poslouchali, žasli. Mnohým bylo líto, že přišli zatýkat takového bohumilého starce.

VIII.

1. Když se přestal modlit vzpomenuv všech, i těch, kteří s ním byli, malých, velkých, slavných, prostých i celé katolické církve, a když nadešla chvíle odchodu, posadili jej na osla a vezli do města. Byl velký svátek⁹. 2. Irenarcha Herodes a jeho otec Niketes mu vyjeli naproti. Naložili jej na svou káru, sedli si k němu a neustále jej přemlouvali. "Co je na tom zlého říkat císaři ‚Pane‘, obětovat bohům se vším, co k tomu náleží, a zachránit se?", říkali. Napřed jim neodpověděl. Když čekali na odpověď, řekl: "Nechci udělat, k čemu mi radíte". 3. Když se jim nepodařilo jej přemluvit, nadávali mu a pak jej prudce shodili s káry, takže si při pádu zlomil nohu. Vstal, jako by se mu nic nestalo a zase rychle šel. Přivedli jej na stadion, kde bylo tolik křiku, že nebylo možno nic slyšet.

IX.

1. Jak Polykarp vcházel na stadion, uslyšel hlas z nebe: "Polykarpe, vydrž, bud statečný!" Nikdo nespátřil toho, kdo to řekl, ale přítomní ten hlas slyšeli. Když lidé uslyšeli, že zatčený Polykarp byl přiveden, dali se do křiku. 2. Prokonsul, když jej k němu přivedli, se zeptal, zda je tím Polykarpem. Přiznal se bez zapírání. Prokonsul se jej snažil přemluvit. "Šetři svého stáří", říká a pak jako obvykle ze zvyku dodal: "Při štěstě císařově přísahej, změň své smýšlení! Řekni: Pryč s bezbožníky!" Polykarp s vážnou tváří pohleděl na zástupy zločinných pohanů na stadionu, zdvihl ruku, zabědoval a s očima upřenýma k nebi zvolal: "Pryč s bezbožníky!" 3. Když na něho vladař naléhal "Odpřísáhni a propustím tě, potup Krista", řekl Polykarp: "Osmdesát šest let¹⁰ mu sloužím a v ničem mi neukřivdil, jak mohu potupit svého Krále, jenž mne vykoupil?"

X.

1. "Přísahej při štěstě císařově", doléhal na něho znovu prokonsul. Polykarp však odpověděl: "Nutíš-li mne, abych přísahal při císařově štěstě, jak říkáš, snaž se poznat mne, kdo jsem. Slyš otevřeně: Jsem křesťan. Chceš-li poznat křesťanskou nauku, dopřej mi jeden den a pak uslyšíš". 2. "Přesvědč lid", řekl prokonsul. A Polykarp na to: "I ty jsi hoden toho, abych s tebou mluvil. Naučili jsme se vzdávat vládám a mocnostem od Boha ustanoveným patřičnou úctu, která neuráží naše svědomí. Tyto však nepovažuji za hodné, abych jim skládal úcty".

XI.

1. Mám dravou zvěř. Té tě předhodím, nezměníš-li své smýšlení", pravil prokonsul. Zavolej ji. Pro nás není možné obrácení od lepšího k horšímu. Krásné je obrátit se od špatného ke spravedlivému", odpověděl mu Polykarp. 2. A prokonsul: "Pohrdáš-li zvěří, nezměníš-li smýšlení, učiním tě pokrmem ohně". Polykarp však řekl: "Hrozíš ohněm, jenž chvíli pálí a za chvíli zhasne. Nevíš však, že bezbožným hrozí oheň budoucího soudu a věčného trestu. Proč váháš? Učiň, co chceš!"

XII.

Když toto a ještě více říkal, bylo vidět v jeho tváři tolik odvahy, radosti i lásky, že se nejen nezalekl toho, čím mu prokonsul hrozil, dokonce překvapil tím prokonsula. Tento vstal a poslal svého hlasatele ohlásit uprostřed stadia třikrát : "Polykarp doznal, že je křesťanem". 2. Když to hlasatel ohlásil, všichni pohané i židé bydlící ve Smyrně v nepředstavitelné nenávisti začali křičet: "To je ten učitel Asie, otec křesťanů, jenž ničí naše bohy. Učí neobětovat a neklanět se bohům". Současně žádali asiarchu¹¹ Filippa, aby pustil na Polykarpa lva. On však odpověděl, že to již není dovoleno, poněvadž skončila doba zápasů se zvířaty. 3. Tu si svorně usmyslili, aby Polykarp byl za živa upálen. Musilo se splnit vidění o polštáři. Viděl jej hořet, když se modlil. Tehdy se obrátil ke svým věrným, kteří tam s ním byli, a prorocky jim řekl: "Musím za živa hořet".

XIII.

1. Toto bylo vykonáno velmi rychle, rychleji než to bylo vysloveno. Lid okamžitě snášel dříví a chrastí z dílen a lázní. Jako obyčejně nejochotněji pomáhali židé. 2. Když byla narovnána hranice, odložil své šaty i opasek a pokoušel se i zout, aby některý z věrných, kteří vždy se snažili dotknout se aspoň jeho těla, nepřiběhl a nezul ho. Pro svůj ctnostný život již před umučením byl ozdoben veškerou krásou. 3. Ihned byl tedy obložen věcmi, potřebnými pro upálení.¹² Když jej chtěli přibít, řekl jim: "Nechte mne takhle. Kdo mi dá sílu, abych snesl oheň, dá mi i sílu, abych i bez vašich hřebů vydržel na hranici."

XIV.

1. Nepřibili ho, jen položili. S rukama vzadu svázanýma jako beran z velkého stáda, určený k oběti, ochoten k celopalů na počest Boží pohleděl k nebi a řekl: ..Pane, Bože všemohoucí, Otče milovaného a požehnaného svého Syna Ježíše Krista, skrze něhož jsme tebe poznali, Bože andělů, mocností a veškerého tvorstva i pokolení spravedlivých, kteří žijí před tvou tváří. 2. Velebím tě, že jsi mne učinil hodným tohoto dne a této chvíle a smím mít s mučedníky účast v kalichu tvého Krista skrze Ducha Svatého na věčném životě duše a neporušitelného těla. Kéž bys mne dnes s nimi přijal jako bohatou a sobě milou obět', jak jsi to předem připravil, zjevil a splnil, pravdivý a neklamný Bože. 3. Pro toto a za všechno tebe chválím, tobě blahorečím, tebe oslavuji skrze věčného nebeského, velekněze

Ježíše Krista, tvého milovaného Syna, skrze nějž budiž tobě spolu s ním a Duchem Svatým sláva nyní i v budoucnu. Amen".

XV.

1. Skončil modlitbu a sotva vyřkl své Amen, muži zapálili oheň. Jakmile vyšlehl plamen, viděli jsme zázrak. Bylo nám dopřáno jej spatřit. Pozorně jsme se dívali, abychom to oznámili ostatním. 2. Oheň jako by vytvořil klenbu a jako větrem vzedmutá plachta lodi zahalil mučedníkovo tělo. Uprostřed jako by nebylo spalované tělo, nýbrž jako by se pekl chléb či jako by se v peci tavilo zlato nebo stříbro. Cítili jsme vůni jako z vonného kadidla či jiné vzácné vonné rostliny.

XVI.

1. Když tedy bezbožníci konečně viděli, že oheň nemůže strávit jeho tělo, rozkázali dobíječi¹³, aby Polykarpa probodl dýkou. Když tak učinil, vytrysklo z levého boku množství krve, až uhasila oheň. Lidé žasli, že je takový rozdíl mezi nevěřícími a vyvolenými. 2. A jeden z těchto vyvolených, apoštolský a prorocký učitel, biskup katolické církve ve Smyrně Polykarp se stal nejobdivuhodnějším mučedníkem naší doby. Všechno, co vyslovil svými ústy bylo a bude splněno.

XVII.

1. Nenávistný a závistivý zloduch, nepřítel spravedlivých viděl jeho veliké svědectví i jeho bezúhonný život. Viděl, že je již ozdoben korunou nesmrtelnosti a že již dosáhl odměny. Vynasnažil se proto, abychom si nevzali sebou Polykarpovo tělo. Mnozí po tom tolik toužili, poněvadž chtěli být spojeni s jeho svatým tělem. 2. Popudil tedy Miketa, Herodova otce a bratra Alka, aby požádal prokonsula nevydávat jeho tělo k pohřbení, aby prý ti, co se zřekli Ukřižovaného, nezačínali uctívat Polykarpa. Nejvíce na to naléhali Židé. Ti také hlídali, abychom nemohli jeho tělo vzít z ohně. Nevěděli, že nemůžeme ani opustit Krista, který nevinně trpěl za spásu celého světa a za hříšníky, ani nikoho jiného uctívat. 3. Kristu se totiž klaníme¹⁴, poněvadž je Boží Syn; mučedníky, kteří jsou žáky Pána a snaží se jej napodobit, milujeme pro jejich nezměrnou oddanost k jejich Králi a učitelí. Kéž bychom i my si zasloužili být s nimi Kristovými žáky.

XVIII.

1. Když tedy setník viděl neústupnost Židů, dal položit Polykarpa doprostřed hranice a spálit podle jejich obyčeje. 2. My pak potom jsme sebrali jeho kosti, vzácnější než drahokamy a dražší než zlato a důstojně jsme ho pohřbili¹⁵. 3. Tam, jak jen to bude možné, dopřeje nám Pán v převelké radosti oslavit narozeniny¹⁶ jeho mučednictví, jednak na památku těch, kteří závod již dokončili, jednak na památku těch, kteří jsou ochotni k těmuž.

XIX.

1. Tolik o blaženém Polykarpovi, který spolu s Filadelfskými jako dvanáctý byl ve Smyrně umučen¹⁷. Pouze jeho však všichni vzpomínají. I pohané po celém světě o něm mluví. Nebyl pouze znamenitým učitelem, nýbrž i vynikajícím mučedníkem. Jeho mučednickou smrt, pokud je to v souladu s Kristovým evangeliem, touží všichni následovat. 2. Svou statečností přemohl nespravedlivého vladaře a obdržel věnec nesmrtelnosti. S apoštoly a všemi spravedlivými radostně chválí Boha Otce všemohoucího a velebí našeho Pána Ježíše Krista, Spasitele našich duší, kormidelníka našich těl a pastýře celé katolické církve.

XX.

1. Žádali jste nás, abychom vás o té události podrobně zpravili, my však jsme vám prostřednictvím našeho bratra Marciona napsali jen o tom hlavním. Až to přečtete, pošlete list bratřím jinde bydlícím, aby i oni mohli vzdát chválu Pánu, jenž si vybírá své služebníky. 2. Tomu, jenž má moc nás všechny přivést svou láskou a dobrotou do svého království skrze svého jednorozeného Syna Ježíše Krista, budiž sláva, čest, moc a panování na věky. Pozdravujte všechny svaté. Pozdravuj vás, kteří jsou s námi i pisatel Euarestes s celou svou rodinou.

XXI.

1. Blažený Polykarp byl umučen druhého dne měsíce Xantika¹⁸), sedmý den před březnovými kalendami (23. února) na velký svátek o osmé hodině¹⁹. Zatkli jej Herodes za velekněze²⁰ Filippa Tralliana, za prokonsula Statia Quadrata, za věčného kralování Ježíše Krista, jemuž sláva, čest, vznešenost, věčný trůn od pokolení do pokolení. Amen.

XXII.

1. Modlíme se, bratří, abyste byli silni a žili podle slov evangelia Ježíše Krista. S ním budiž sláva Bohu Otcí i Duchu Svatému pro spásu vyvolených svatých, jak tomu bylo u Polykarpa, který to dosvědčil svou mučednickou smrtí. Kéž bychom se s ním shledali v království Ježíše Krista. 2. Toto si opsál ze spisů Irenea, žáka svatého Polykarpa Gaios, jenž se stýkal s Ireneem. Já Sokrates jsem to v Korintě opsál z Gaiova rukopisu. Dík za všechno. 3. A já Pionius jsem to opsál z předešlých rukopisů, které mi zjevil blažený Polykarp. To vysvětlím později. Zaznamenal jsem události téměř již zapomenuté. Kéž Pán Ježíš Kristus mne zapíše mezi své vyvolené v nebeském království. Jemu s Otcem i Duchem Svatým sláva na věky věků. Amen.

Jiný závěr z moskevského kodexu :

1. Toto si ze spisů Irenea, žáka svatého Polykarpa opsál Pionius, jenž se stýkal s Ireneem. Tento Ireneus v době umučení biskupa Polykarpa byl v Římě, kde učil. Napsal velmi mnoho krásných a velmi dobrých spisů, v nichž vzpomíná Polykarpa, u něhož se učil. Znamenitě usvědčil každý blud a obohatil církevní a katolické učení. Jak přijal od světce, tak i odevzdal. 2. Říká i toto: "Když prý se tenkrát setkal Marcion, od něhož pocházejí tak zvaní marcionité, se svatým Polykarpem a řekl: "Poznáváš mne, Polykarpe?", odpověděl Marcionovi : "Poznávám, poznávám satanova prvorozence". 3. I to je ve spisech Ireneových, že když ve Smyrně byl umučen Polykarp, uslyšel téhož dne a v touž hodinu v Římě Ireneus skutečný hlas, podobný hlasu polnice: "Polykarp byl umučen". 4. Z toho, jak bylo uvedeno, totiž ze spisů Ireneových si to opsál Gaios a v Korintě z Gaiových opisů Isokrates. Já pak Pionios jsem to zase opsál od Isokrata a zapsal i to, co mi svatý Polykarp zjevil a co již časem bylo téměř zapomenuté. Kéž Pán Ježíš Kristus mne se svými vyvolenými povolá do svého nebeského království. Jemu s Otcem i Svatým Duchem sláva na věky věků. Amen.

Poznámky

---

1) Filomelion bylo město v maloasijské Frygii - dnešním středním Turecku. Některé řecké kodexy (Oxfordský z 11. stol. a pařížský z 10. stol.) a starý latinský překlad mají adresáta město Filadelfia. Na adresátu nezáleží, ježto list není určen výlučně jedné křesťanské obci.

2) Obraz vzatý z korespondence: Pečetí byl dopis zakončen - umučením sv. Polykarpa přestalo pronásledování.

3) 1 K 2,9

4) Památka tohoto mučedníka se slaví 19. ledna

5) Prokonsul byl vysoký římský úředník, jemuž byla svěřena správa některé provincie. V provincii měl neomezenou moc správní, vojenskou i soudní a proti jeho rozhodnutí nebylo odvolání. V našem případě jde o prokonsula asijské provincie Statia Quadrata.

6) tj. pryč s křesťany.

7) Mt 10,23

8) Irenarchos byl velitel místní policie. Vybíral jej prokonsul z 10 navržených občanů. Jeho úkolem bylo dbát na veřejný pořádek, zatýkat podezřelé osoby a předávat je soudu.

9) Podle náznaků se jednalo o slavnost maloasijské bohyně úrody "Velké matky" Kybely. Slavnost se konala v jarních měsících. Křik lidí a ryk všemožných hudebních nástrojů měl představovat nárek Kybely, hledající Attise. K oslavě bohyně patřily i mysteriosní orgie.

10) Byl tedy 86 let křesťanem. Je otázka, zda léta počítá od narození nebo od křtu. Je velmi nepravděpodobné, že by to byla léta od křtu, poněvadž by se sv. Polykarp těžko vypravil do Říma více než stoletý stařec, aby tam obhajoval maloasijskou praxi slavení velikonoc 14. nisanu.

11) Asiarcha (agonothetes) měl za úkol pořádat a řídit hry. Zde nutno rozumět asiarchou kněze Kybelina kultu, který měl v místě nejvyšší hodnost. Z těchto pak pro celou asijskou provincii byl zvolen jeden, zvaný archigallus - velekněz, který řídil hlavní slavnosti.

- 12)** Rubáš napuštěný smolou; kůl, k němuž byl odsouzený přivázán nebo přibit.
- 13)** Úkolem dobíječe bylo dobít poraněné zvíře, aby snad ještě ve svém posledním tažení neporanilo některého z diváků.
- 14)** Smyrenští křesťané se tu brání jak proti Židům tak proti pohanům. Pohané viděli v úctě svatých kult svých božstev či heroů. Židé zase modloslužbu, která je neslučitelná s úctou jednoho Boha. Proto již zde přesně rozlišují mezi klaněním, které prokazují Bohu Ježíši Kristu, a mezi úctou, kterou prokazují svatým pro jejich nezměrnou lásku k Ježíši Kristu.
- 15)** Doklad úcty svatých.
- 16)** Smrt světce je narozením pro nebe.
- 17)** Tím není řečeno, že by musili být umučeni najednou. Ve zprávě o Polykarpově smrti nebylo možno zmínit se také o nich.
- 18)** Xantikos byl šestým měsícem makedonského kalendáře a začínal 22. února (Ideler, Handbuch der Chronologie I, 419)
- 19)** Kolem druhé hodiny odpoledne.
- 20)** Viz poznámka 11.